

Szerkesztői iroda:

Kassa, Kovácsutca 15. sz.
hová a lap szellemi részét
illető közlemények kü-
ldendők.Kéziratok vissza nem
adotnak.Csak bérmentes leveleket
fogadunk el.Semmit sem közlünk, ha
nem tudjuk, kitől jön.

Megjelenik minden vasárnap.

SZINÉSZETI KÖZLÖNY

A vidéki színészet érdekeit képviselő hetilap

A kassai színügyi választmány hivatalos közlönye.

Felelős szerkesztő: Báthory Románcsik Mihály.

Híradóhivatal:

Kassa, Kovácsutca 15. sz.
hová az előfizetési díjak
küldendők.

Előfizetési feltételek:

helyben házhöz hordva, vagy
vidékre postán küldve

Egész évre... 6 frt — kr.

Fél évre... 3 frt — kr.

Negyed évre... 1 frt 50

Két óra... 1 frt. —

Egy óra... — frt 5

Előfizetéseik bármely

től elfogadotnak.

Nyit-tér soronként 15 kr. A

nyit-tér díjak előre fizetendők

Előfizetési felhívás

a

„SZINÉSZETI KÖZLÖNY“

című hetilap ötödik évfolyamára.

Lapunk ez év végén az ötödik évfolyamba lép. Nyugodt önértékeléssel tekintünk vissza a múltra, mert érezzük, hogy megtettük kötelességünket. Eddigi működésünk fölment a részletes ajánlás alól. A ki ismeri hétről-hétre megjelenő számaink gazdag tartalmát, az nem fog elfordulni tőlünk; a ki fáradságot vesz magának az elolvasásra: az barátunk leand, mert lapunk minden sorában, minden tétében: a vidéki színészet érdekét és jólétét tartja szem előtt. Azonkívül nem-színész olvasóinknak is kedves olvasmányul szolgál. E kijelentésben rejlik munkásságunk önértékelése a múltra, és becsülvény a jövőre nézve. Mi teljes erőnkkel ezután is arra fogunk törekedni, hogy a pártolásra minél érdemesebbé tegyük magunkat.

De hogy kitűzött feladatunknak a jövőben is sikeresen megfelelhessünk, az anyagi pártolás okvetlenül szükséges, mivel a lap kiállítása tetemes költséggel van összekötve.

Lapunk nagybecsű pártolói fogadják hálás köszönetünket az eddigi meleg támogatásért, s ne tagadják meg ezt tőlünk jövőre sem. Reméljük, hogy az újrben ismét találkoznak előfizetőink sorában mindazokkal, a kik eddig hűségesen pártolták lapunkat. Kérjük az előfizetési pénzek mielőbbi szives beküldését, hogy a lap küldésére nézve tudjuk magunkat tájékoztatni. — **Előfizetési ár: január—márciusi évnegyedre 1 frt 50 kr.; január—júniusi félévre 3 frt.**

Tisztelettel

a szerkesztőség.

A VII-ik színész-kongresszus
Budapesten.

(Saját tudósítónktól.)

E héten nyolczadszor gyűltek össze az ország minden részéből a magyar színigazgatók és a társulatok képviselői, ugyanazon a helyen: a megyeház nagytermében, a hol ezelőtt tizenegy és fél évvel, nagy lelkesedés között, a legszebb reményekkel eltelve, megnyitották az első magyar színész-kongresszust. Akkor még a kezdet kezdetén voltak, most már kitűzött céljuknak fele utján haladnak; adja isten, hogy mielőbb elérjék magasabb céljukat: a vidéki színészet felvirágzását. — Ezek után a kongresszus lefolyását következőkben ismertetjük:

Az ismerkedési estély

december 11-én este, a Szikszay-féle vendéglő első emeletén, az „írói és művészi kör“ helyiségében tartott meg. Körülbelül 50—60-an voltak együtt a legvidámabb hangulatban. Mondanunk sem kell, hogy felkészöntök nagyszámmal voltak. Éltették egymást, éltetve a kitartást, és buzgóságot; éltették az elnököt, alelnököt, jegyzőt és mindenkit, ki a színészet ügye iránt érdeklődik. Az első toasztot Ribáry József miniszteri tanácsos mondta, éltetve a színész kongresszus tagjait, Feleki a buzgó elnököt Ribáryt, Bágyoni Sz. Ödön a kolozsvári színház tagjait, kik most először képviseltetik magukat a kongresszuson. Krasznai Mihály a kongresszus munkás tagjait, majd a sajtót és a sajtó jelen volt képviselőit köszöntötte fel. Ribáry Ditróit, a k. ig. tanács buzgó titkárát, továbbá Felekinét, a jubilált jeles művésznőt, kit zajosan megélték. Felkészöntöttek Szuper Károlyt is, mint fizetés nélküli pénztárnokot.

Szóval volt toaszt, sok éléz és elmés megjegyzés bőven. A kedélyes lakoma éjfélig tartott.

Az első nyilvános ülés.

(Első nap decz. 12.)

Az első ülésre, a megyeház nagyterme igen szépszámu közönséget fogadott be. A színigazgatók és a társulatok küldöttein kívül ott volt a nemzeti és népszínház több tagja, továbbá országgyűlési képviselők, ügyvédek, hírlapírók, kik mint a vidéki szintársulatok fölkért képviselői, jelentek meg.

A kongresszust Ribáry József miniszteri tanácsos és a központi igazgató-tanács elnöke, délelőtt 10 órakor nyitotta meg, a következő beszéddel:

Nemes Pestvármegye oly sok díszes emlékekkel fényeskedő nagytermében örömmel üdvözlöm az egybegyűlt tagokat, egyrészt mert kellemes a viszontlátás, s a személyes érintkezés régi ismerősökkel, másrészt, mert a mostani gyűlés nagyfontosságú tárgyai korszakalkotó határköveket fognak képezni a magyar színészet történetében.

Egyik főtárgy a színészetnek országos kulturális intézményül felismerése a magas kormány és törvényhozás azon tényleg, hogy az országos igazgatói iroda szervezésére állandó államségély biztosított, s ezzel Magyarország megelőzte a művelt külföldet. A központi iroda felállítás a legörvendesebb eseménye lesz fontos ülésezeinknek. A másik jelentékeny tárgya határozatunknak fegyelmi szabályok alkotása lesz, mire vonatkozólag javaslatot terjeszt az igazgatótanács be.

Fájdalmas kötelességet teljesíték, bejelentve a gyászt, mely testületünket érte Egyed Zsuzsán elhunytában. Mi volt benne szeretetre, tiszteletre méltóbb: személyes erénye, vagy művészi becsé? meg nem határozhatjuk, szeretünk őt végtelenül, tiszteltük felette igen. Sajnálattunkat fokozza, hogy benne a kitűnő tagtárs mellett hű pénztárnokot is veszített egyesületünk. Örizzük meg emlékezetét és adjuk át utódainknak.

Ezután az igazolások utánt a gyűlést az elnök felfüggeszté. A szünet után Ribáry József elnöknek, Feleky Miklós és Odry Lehel alelnököknek egyhangulag megválasztották. Jegyzőül Ditróy Mór igazgatótanács titkár mellé Szacsavay és Latabár választották meg.

Az igazoló bizottság jelentése szerint, a kongresszuson 29 társulat van képviselve, 56 taggal.

A megbízottak nevei a következők: Bács Károly, Odry Lehel, Bartha László képviselik az aradi szintársulatot; Krasznai Mihály, Szacsavay Imre a kolozsvári színházat; Lukácsai Sándor, Kassai Vidor a népszínházat, Bokodi Antal, Bodrogi Dénes, Aradi Gerő szintársulatát, Bágyoni Sz. Ödön, Megyeri Dezső, Jakab Lajos társulatát, Latabár Kálmán, Csató Győző a debreczeni társulatot; Szathmáry Károly, Breznai Géza a kassai társulatot; Brankovics György lapszerkesztő Nyéki János társulatát; Dálnoky-Gaal Gyula Károlyi Lajos társulatát. Tamásy József Mártonfi Pál társulatát, Eöry Gusztáv Szegedy Mihály társulatát, Szegedy Mihály igazgatót Szuper Károly.

A színigazgatók közül személyesen vettek részt a gyűlésben: Jakab Lajos, Krecsányi Ignác, Miklósy Gyula, Beödy Gábor, Polgár Gyula, Dobó Sándor, Tóth Béla, Mártonfi Pál, Csóka Sándor, Bényei István stb.

Pázmány Dénes, Eötvös Károly országgyűlési képviselők és Náday Ferencz nemzeti színházi tag, továbbá: Ditró Mór, Clair Vilmos, szintén mint kongresszusi képviselők vettek részt.

Elnök: Az igazgatótanács kilépő tagjai helyébe a választás délutáni ülésünk tárgya, de tájékozással felolvasandó a kilépők névsora, ezek a következők: Bulyovszky Gyula (lemondott), Eöry Gusztáv (kilépett), Feleky Miklós, Kovács István, Molnár Ágoston (lemondott), Polónyi Géza (lemondott), Paulay Ede, Ribáry József, Rajkay István, Vizváry Gyula, Aradi Gerő, Beödy Gábor, Bényei István, Benedek József, Havranek József, Jakab Lajos, Lászy Vilmos, Mándoki Béla, Szuper Károly, Takács Ádám.

Ezután az igazgató-tanács évi jelentése olvastatott fel, melyből kiemeljük a következőket:

A törvényhozás a színészegyesület belügyeinek kormányzatára rendelt központi iroda szervezésére évi 5000 frtot szavazott meg s az ennek szervezésére vonatkozó javaslatot, valamint a fegyelmi szabályok benyújtott tervezetét ajánlja elfogadásra az igazgatótanács.

Javasolja a közgyűlésnek, hogy kezdő színészsze csak az vétessek fel, ki erre szellemi tulajdonainál fogva alkalmas; valamint fontosnak tartja az igazgatótanács az igazgatók által leteendő biztosíték iránti indíványát is. Az országos színészi nyugdíjalap növelése céljából fölhiváásokat intézni az ország törvényhatóságaihoz s a társadalom szintársulatok előkelőségeihez. Intézkedett az igazgatótanács, a városi helyi engedélyek, a műkedvelői előadások korlátozása a német szintársulatok fegyelmezése tárgyában.

A ringszínházi katasztrófa által sújtottak javára 81 frt 53 krt küldött Bács polgármesteréhez, Arany János sirjára koszorút tett, Raisz Jánost ápolgatta és eltemette. Két-szeri Józsefet és nejét pedig évi ségelyben részesíti. A tanács a lefolyt évben 43 rendes és 11 bizottsági ülést tartott, melyeken 1693 ügyet intézett el s 2684 hivatalos ügyiratot adott ki, a beérkezett iratok között volt 66 szerződés-szegési vád, ezek közül elintéztetett 49, elintézés alatt áll 12. Jakabfy Gábor volt igazgató beestelenítő vétség miatt az egyesületből kizárattat.

Egy szintársulat tagjai, élükön az igazgatóval, az egyesület alapszabályai ellen fellazadtak s a tagsági és nyugdíjilletékek befizetését megtagadták. De egyrészt fegyelmi eljárás, az igazgató pedig engedélyének azonnal való visszavonása mellett kötelességének pontos betartására utasított. Színigazgatói engedélyért folyamodtak 55-en s nyertek azt 39-en. Működött az országban a nyári évad alatt 34, a téli alatt 35 társulat, időközben feloszlott 2. Az igazgatók kevés buzgalmat tanúsítottak a társulati névsor, a változtatott állomás bejelentése, a tagsági és nyugdíjilletékek befizetése, a büntetés-pénzek és vendégdíjak százelkainak beküldése körül.

Kivétel pekeznék: Aradi Gerő, Balogh Alajos, Krecsányi Ignác, Mandoky Béla, Mártonfi Pál, Tóth Béla, Völgyi György. — Az évi bevétel volt 2088 frt 49 kr, a kiadás 3216 frt 84 kr. A nyugdíjintézet bevételét illeték összesen 8785 frt 1 krt, ezt terhelé 605 frt 97 kr, s az egyesületi pénztár hiánya fedezésére felvett kölcsönt levonva, marad 7631 frt 53 kr. Megemlékszik végül az igazgatótanács jelentésében az egyesület elhunyt tagjairól.

Bágyoni a külválasztmányi tagok ellen a jelentésben emelt panasz ellenében magát igazolando, előadja, hogy az igazgatók bizalmatlanul rejtegetik az ellenőrző adatokat. Krecsányi viszont tagjaira hárítja a felelősséget, mert hiába hívta fel őket külválasztmány alakítására. Latabár meg tiltakozik Krecsányi állításai ellen, mert ő — ugymond — nem tud semmit arról, hogy az igazgató felszólította volna a tagokat a külválasztmány megalakítására.

Krecsányi indíványára Ribáry József elnökléte alatt 9 tagu küldöttséget küldött a gyűlés Tiszta Kálmán belügyminiszterhez. A küldöttség a gyűlés nevében köszönetet szavaz a miniszternek a központi iroda felállításáért.

Jakab indíványozza, hogy az igazgatótanácsnak hasznos működéséért a gyűlés szavazzon köszönetet, a jelentést pedig általánosságban vegyék öröndetes tudomásul. Elfogadtatik.

Számvizsgálókul kiküldetnek Bács, Csató, Breznay, Tóth Béla és Csóka.

Szathmáry Károly a jelentésből azt látva, hogy nem lépett minden társulat be az egyesületbe, indíványozza, hogy kényszerítenek a belépésre. Feleky felvilágosítja, hogy a vonakodó szintársulatok belépése iránt már folynak a tárgyalások s remélhető, hogy ezek eredményre vezetnek.

A kérvények előleges tárgyalására s javaslattételre egy öttagu bizottság küldetett ki. — Ezzel az ülés véget ért.

Második ülés.

(Decz. 12-én délután 4 órakor.)

Ribáry József elnök, d. u. 4 órakor megnyitván a közgyűlést, felhívja a kongresszus tagjait, hogy a központi ig. tanács lemondott s kilépett tagjai helyére, válasszanak új tagokat s elrendelte a szavazást. Az eredmény a holnapi közgyűlésen fog kihirdettni.

Ezután felolvasott a magyar színész-egyesület központi irodájának szervezésére vonatkozó igazgató tanácsosi javaslat, melyet Bartha László

adott be. (E javaslatot egész terjedelmében, a „Színészeti Közlöny“ f. évi nov. 26. (48-iki) számában közöltük. Szerk.)

Az említett javaslat, általánosságban elfogadotván, megkezdődött a meglehetősen zavarosan lefolyt tárgyalás. Az 1. §-ból Náday és Pázmány Dénes felszólalására, a törvényhozástól nyerendő segélyösszeg (5000 forint) számszerűen megjelölése kihagyatott.

A 2. §. azon intézkedése ellen, hogy az életfogytiglan választott irodai tisztviselők bármikor elmozdíthatók az igazgató-tanács által, ha fizetésükre bírói letiltás vezetettik, és ezt 6 hét leforgása alatt fel nem oldatják: Eötvös Károly felszólalván, javasolja, hogy a feloldás kieszközölésére 3 havi idő engedessék a végrehajtást szenvedő tisztviselőknek. Pázmány és Ribáry oly értelmű nyilatkozataik után, hogy az igazgató-tanács nem fogja e jogát drákói szigorral érvényesíteni, meghagyatott az eredeti szövegezés, és megállapították az egész §. azon egyetlen változtatással, hogy elbocsátó határozatot csak legalább 10 tag jelenlétében hozhat az igazgató-tanács. Mellőztették B á g y o n i felszólalása is, hogy 3 hónál hosszabb időtartamra szabassék meg az igazgató-tanács azon joga, hogy megbetegedett tisztviselőjét elbocsássa, miután az elnök ismételtlen kijelentette, hogy e joggal a méltányosság korlátai szót fog élni az ig. tanács.

N á d a i Ferenc a tisztviselők ellen való fegyelmi eljárás ügyében kérde, hogy a bírságpenzeket hová fogják fordítani? Elnök megjegyzi, hogy ez iránt a tervezetben meg van a kellő intézkedés.

A 3. §., mely a tisztviselők létszámára vonatkozik, legheveseb vitára adott alkalmat. Beödy ugyanis összevonni javasolta a könyvvivői és a titkári tiszteket, mindkettőnek egy személy által teljesíthetőségét vitatva. Bartha szükségét bizonyítja a tisztviselők oly számban alkalmazásának. Hosszas pro és kontra tárgyalás után, Odry közvetítő javaslata értelmében e §. elintézése mellőztetett, a tisztviselők munkakörének megállapításáig.

A 4. §. változatlanul az 5. §. pedig csekély módosítással elfogadotatott. A 6. §. tárgyalásakor Ribáry visszatért a 4. §-ra, azon módosítást fogadta el, hogy ügyész és orvos nem a közgyűlés, hanem az igazgató tanács által választatik.

Eötvös a postaköltségek tételénél javasolja, hogy felirat terjesztessék a bel- és a közlekedési minisztériumhoz portomentesség engedélyezése iránt, miután a központi iroda és tanács ép ugy közszolgálatokat teljesít, mint bármelyik kamara s egyéb oly testületi hatóság, mely portomentességet élvez. Elnök megjegyzi, hogy az igazgató-tanács lépéseket fog ez iránt tenni.

B á c s az indítandó hivatalos közlöny jövedelmének hovatartozása iránt tesz kérdést, és nyert megnyugtató felvilágosítást. S z a t m á r y nyilvántartó könyv vezetésére ajánlja utasítani a közp. irodát, hogy a szerződést kereső és kínáló felek, innét mindenkor biztos értesülést nyerhessenek. Egyelőre mellőztetik javaslatát, minthogy túlterhelne a titkárt. B á c s felszólalására végül a számadások lezárásának határidejéül nov. 30-ika állapított meg.

A 7—15. §§., melyek a tisztviselők jogkörét határozzák meg, hosszas vitát keltettek, de a közgyűlés, Ribáry és Odry kimerítő felvilágosításai után elfogadta az eredeti javaslatot.

Végül elnök előadja, hogy ez a szervezési szabályzat, mint az alapszabályok kiegészítő része, fel fog terjesztetni jóváhagyás végett a belügyminisztériumhoz s mihelyt onnan visszaérkezik, a szervezett állásokra ki fog iratni a pályázat, melynek leteltével rendkívüli gyűlést fog összehívni hogy a választást megtartsák.

Holnap a napirend második tárgya: a fegyelmi szabályok tervezete kerül tárgyalás alá.

Az ülés esti 8 órákor bezáratott.

Második nap.

(Harmadik ülés decz. 13. délelőtt.)

F e l e k i Miklós alelnök 10 órákor megnyitván az ülést, a tegnapi ülés jegyzőkönyvének hitelesítése némi vitát keltett. Ennek befejeztével a napirend második tárgyat: „A magyar színészegyesület fegyelmi szabályait“ vették tárgyalás alá B a r t a László javaslatában.

E ö t v ö s Károly ebben a fegyelmi szabályzatban foglalt intézkedéseket ellenkezőknek találja az alapszabályok és színházi törvényben megállapított szakaszokkal. Azért ajánlja: mondja ki a közgyűlés, hogy ezeket módosítva, vagy más, újonnan kidolgozott javaslatot terjeszsen a közgyűlés elé. B a r t a javaslatának védelméül felhossa, hogy ő az alapszabályok és színházi törvény intézkedéseit e szabályzat által alterálva nem látja. J a k a b Lajos azt akarja, hogy a fe-

gyelmi szabályzat a színházi törvények kiegészítő részét képezze; pártolja a közvetlenséget s az igazgató tanács képezzen feljebbviteli hatóságot. L a t a b á r elfogadja a javaslatot a maga és megbízói nevében. D i t r ó i védelmezi a javaslatot több támadás ellenében. B e r c s é n y i az egész javaslatot homályosnak s érthetlenné tartja, melyben az alaki s anyagi rész különválasztva nincs s a hol minden a bíró böles belátására van bízva. Szerves kidolgozás és beosztás végett kéri azt viszontasíthatni az igazgató tanácshoz. B a r t a mint előadó hozzájárul ahhoz, hogy most ne tárgyalassék, hanem a tisztújításon összehívandó közgyűlés alkalmával, addig pedig atagok tanulmányozzák. J a k a b pártolja B e r c s é n y i indítványát annál is inkább, mert megjegyződt, hogy csak az igazgató tanács szokott dolgozni. B r a n k o v i c s György nem helyesli, hogy az igazgató tanácshoz utasítsassék vissza minden irányeszme nélkül, mert az terjesztette be most is s ismét csak hozzá küldetnék vissza. B e r c s é n y i irányeszmeül az átdolgozásnál ajánlja, hogy soroltassanak fel azon esetek, melyek fegyelmi eljárást vonnak magok után, nevezessék meg minden esetben a büntetés, jelöltessek ki, mely esetben indítható fegyelmi eljárás hivatalból, s mely esetben magán fel panasza folytán, szedessenek SS-okba az eljárás szabályai. Többek hozzászólása után elnök határozatilag kimondta: hogy a magyar színész-egyesület fegyelmi szabályainak tárgyalása a napirendről levétetik s a benyújtott javaslat az igazgató tanácshoz utasíttatik vissza, mely azt a jövő gyűlésre új átdolgozással fogja fölterjeszteni.

Ezután az igazgató-tanács tagjaira beadott szavazatokról tett jelentést a kiküldött bizottság. Beadott összesen 46 szavazójegy. Igazgatótanácsosokul megválasztattak a fővárosiak közül: Ribáry József, Feleki Miklós, Paulay Ede, Pázmány Dénes, Szépfaludy Örlósi Ferencz, Ujházi Ede, Szigeti Imre, Kassai Vidor, Szuper Károly, Gyenes László, Eöry Gusztáv. A vidékiek közül: Aradi Gerő, Beödy Gábor, Bényei István, Jakab Lajos, Breznay Géza, Krasznay Mihály, Szacsavay Imre, Lászy Vilmos, Mándoki Béla, Takács Ádám.

Elnök ezután felolvassa R i b á r y József levelét, melyben tudatja, hogy a miniszterelnök a tegnapi gyűlésből kiküldött bizottságot ma délután fogja fogadni, kéri e végből, hogy a küldöttség tagjai 4 órákor hivatalában gyűljenek össze.

Hosszas vitát kellett az igazgatótanács ama javaslata, mely azt célozza, hogy kezdő színészsze csak az vétethessék fel, ki erre szellemi tulajdonainál fogva alkalmasnak találta. Ezen indítvány keresztül vitele által az igazgatótanács elejét hiszi venni ama visszáságnak, hogy olyanok is léphessenek a színi pályára, kik arra sem hivatással, sem kvalifikációval nem bírnak s kiket e pályára nem ambíció, nem a művészet iránt égő vágy viszen. Kimutatta az igazgató tanács, hogy az utolsó 3 év alatt 263 egyén lépett mint kezdő a színi pályára, tehát akkora tömeg, melynek számaránya a szükségletet messze túlhaladja és a színészetben beteges és káros tultenged idéz elő. E végből az igazgatótanács azt javasolta, hogy jelentkezni csak Budapesten a központi igazgatótanácsnál lehessen. B e r c s é n y i e javaslatot a színészet szellemi jövőjének biztosítása érdekében fontosnak találta, de oda kérte azt módosíttatni, hogy a felvételt Budapesten és Kolozsvárott egy vegyes bizottság eszközölhesse.

C l a i r Vilmos az antiszemitizmus divatos kérdését vetette fel, a mi zajos jelenetre szolgáltatott okot. Clair azt akarta bizonyítani, hogy a zsidó színészek a magyar színészetre káros hatással vannak s ilyen értelemben határozati javaslatot nyújtott be. Az álláspont ellen B e r c s é n y i Béla kelt ki s helyeslést közt fejtegette, hogy a színművészetet nem lehet vallási vagy nemzeti kérdésekkel összebonyolítani. Clair újabb felszólalása után a gyűlés elvetette határozati javaslatát.

B e ö d y elfogadja az igazgatótanácsnak a kvalifikációra vonatkozó indítványát. Csóka igazgató ezt a szingagatók lealázásának tekinti s felhívja társait, hogy inkább mondjanak le e jogukról, minthogy attól megfosztassanak. F e l e k i ezt nem tartja jognak, D i t r ó i pedig megjegyzi, hogy most csak az egyéni képesség elbírálási módjáról van szó s nem jog-megfosztásról. E ö r y a vitát bezáratni javasolja. J a k a b utal az indítvány kivihetlenségére, mert egy kardaloknöt nem fognak messze vidékről a fővárosba erkölcsi bizonyítvánnyal hozni. Neki nem ambicionatus színész kell, hanem olyan, ki a kórust tudja fújni. B a r t a czafólya Jakab állításait s azt a színművészet lealázásának tartja. Sokan sokfélekép tervezetnek, míg végre egyhangu megállapodás F e l e k y azon formulázásában jött létre, hogy ezen felvételi vizsgálat nélkül kezdő színész föl nem vehető egy társasághoz sem; a felvételi vizsgáló bizottságok megalakítása iránt az igazgató-tanács

intézkedik, a közgyűlés utólagos megerősítésének fentartásával.

*

A belügyminiszternél.

A színész. kongresszus által kiküldött 8 tagu bizottság, ma. decz. 13-án délután ötödfél órákor tisztelgett Tisza Kálmán miniszterelnöknel.

A küldöttség szóoka F e l e k i Miklós volt. Beszédében halás köszönetet mondott a miniszterelnök ama nemes tényeért, hogy a központi iroda felállításához évenkénti 5000 forint szavaztatott meg, s ez által a magyar színészetnek anyagilag is segédkezet nyújtott ahhoz, hogy hivatását teljesítse. A magyar színművészet történelmében meg is marad a miniszterelnök neve mindenkoron, s a magyar színészet halás köszönettel tartozik neki, melyet most szóló a színészegyesület nevében tolmácsol. T i s z a Kálmán ki igen szivesen fogadta a küldöttséget, válaszában azt hangsúlyozta, hogy a magyar színművészetnek igen jelentékeny kulturmissziója van, s reméli, hogy a szingagatók teljes mértékben felfogják nemes hivatásukat. Ez indította őt arra, hogy a központi iroda javára a segélyt megadja, hogy ugy az államhatalom támogatása erkölcsi tekintélyt is biztosítson a színművészetnek, mely így bizonyára inkább eléri azt a színvonalat, melyet elérnie kell. Sajnálattal kellett tapasztalni az utóbbi időben, hogy a magyar színművészet terén olyan jelenségek is fordulnak elő, melyek nem egyeznek meg a színművészet kulturmissziójával. Reméli, hogy a jövőben ez másképen lesz, és maguk a szingagatók is azon lesznek, hogy leszorítsák a szingadrolt azokat a termékeket, melyek sem a színészet kulturmissziójával, sem a közérkölciség-gel össze nem egyeztethek. Végül biztosította Tisza Kálmán a küldöttséget, hogy ezután is lehetőleg támogatni fogja a magyar színművészetet. Ezután bemutatatta magának a tisztelgőket, s a fogadtatás véget ért.

A küldöttség ezután Ribáry min. tanácsos hivatali helyiségébe ment vissza, hol Feleki Miklós a színészegyesület nevében köszönetet mondott Ribárynak azért a nemes buzgóságért, melylyel ez a magyar színészet érdekeit előmozdítani törekedett és folyvást törekszik. Ribáry meghatva köszönte meg a nem várt rokonszenves nyilatkozatot.

Feleki Miklós a küldöttség tagjait ma estére saját házához hívta meg barátságos lakomára.

Harmadik nap.

(Negyedik ülés, decz. 14. délelőtt.)

F e l e k y Miklós alelnök d. e. 10 órákor megnyitván az ülést, felolvastatik a mult ülés jegyzőkönyve, E ö t v ö s K. L. indítványára a kongresszus mely megilletődésének ad kifejezést G r e g u s s Agoston halála felett. Greguss halála a színészetet is mélyen sújtotta, mert Greguss kitűnő színűfordító, műbíráló volt. A kongresszus elhatározta, hogy részvétiratot küld az elhunytat gyászoló özvegyhez.

Napirenden első sorban az igazg. tanács javaslata állott, hogy az igazgatók a nyugdíjilletékek pontos beküldésének biztosítékául a tarsulati tagok 2 havi nyugdíjilletékének megfelelő összeget tartozzanak beküldeni. S z a t m á r y Károly 300 forintban kívánja megszabni a kauceziót, M i k l ó s y ez összeget rendkívül soknak tartja, F e l e k y 3 havi nyugdíjösszeg erejéig kíván biztosítékot, hozzá csatlakozik B á c s; a kauceziókat 100—300 forintban az igazgatótanács által meghatározását javasolja, E ö t v ö s, D i t r ó y végül ismételtlen az eredeti javaslat mellett szólalt fel, mi ezután szótöbbséggel elfogadotatott.

Az igazgatótanács a nyugdíjilletmények hátralékainak legfőlebb egy évi haladék engedhetése mellett legszigorubb behajtására utasíttatik.

F e l e k i Miklós indítványára kimondta a kongresszus, hogy minden tarsulat tartozik a külválasztmányt megalakítani s erről a központi igazgatótanácshoz jelentést tenni. A külválasztmánynak kötelessége az igazgatót a központtal való érintkezésében, főképen a nyugdíjilletékek beszállítása tekintetében ellenőrizni. A nyugdíjhátralékokra nézve a kongresszus megbizta az igazgatótanácsot, hogy azokat egy év alatt hajtsa be.

F e l e k i Miklós figyelmeztette a kongresszust arra, hogy igen sokan, kik a színész-egyesületnek nem tagjai, mint vendégek fellépnek, indítványozta, mondja ki a választmány, hogy az igazgatóknak csak is egyesületi tagot szabad szerződötetni vagy mint vendéget felléptetni, s hogy fegyelmi vétséget követ el, ki ennek eleget nem tesz s a vendégszereplések után járó illetéket az igazgatótanácshoz be nem küldi. A kongresszus ez indítványt elfogadta. Ez ügygyel kapcsolatosan D i t r ó i igazg. tag bejelenté, hogy a nemzeti színház igazgatósága 100 forintal az egyesület alapítói közé lépett, s hogy a nemzeti színház összes drámai

személyzete s néhány operai tag is belépett az egyesületbe. A kongresszus ezt köszönettel tudomásul vette s erről a nemzeti színház igazgatóságát jegyzőkönyvi kivonaton értesíteni határozta.

Odri Lehel indítványozta, hogy olyan színesz, ki szerződése megszűnése után valamely dalársulatba lép, megszűnjön a színész-egyesület tagja lenni. Feleki indítványára Odri ez indítványát a kongresszus függően hagyta, mert még nem érkezett le a válasz a belügyminiszteriumtól az igazgatótanács kérvényére, melyben a dalársulati engedélyek megszüntetéseért folyamodott.

Kreacsi Ignác és Bényei igazgatók indítványt adnak be a színlap bélyegátalány eltörölése ügyében. Ez indítványt megfelelő intézkedés végett a központi igazgatótanácshoz tették át.

Nagyobb vitát keltett ugyancsak Kreacsi és Bényei igazgatóknak egy másik indítványa a színházi próbák idejének újabb szabályozása tárgyában. Nevezett igazgatók ugyanis kifogásolják a káros hatásúnak állítják a színházi törvények amaz intézkedését, hogy színházi próbák csakis délelőtt s egyes kivételes esetekben csakis az nap előadandó darabról tarthatók s csak részletp próbák. A vitában, mely ez indítványra keletkezett, részt vettek Feleky, Odri Lehel, Ditrői, Bács, Szathmári s többen, végre a kongresszus abban állapodott meg, hogy próbák délelőtt 8—12-ig és délután 2—4-ig is tarthatók.

Ötödik ülés.

(December 14-én délután.)

Ma délután volt az utolsó ülés az írói kör olvasótermében Feleki Miklós elnöke alatt. Az ülés megnyitása után a számvizsgálóbizottság tette meg jelentését. A bizottság a számadásokat rendezten találta s a penztárnoknak a felmentvényt kiadni ajánlja, egyúttal a vidéki tagok megnyugtatóására kijelenti, hogy a színész-egyesület tényleges vagyona most 32 395 frt 9 kr. a követeléseken kívül, a hátralékos követelések 12—15 ezer frtot tesznek.

Ribáry József az egyesület elnöke megjelenvén, elfoglalja ideiglenesen az elnöki széket. Miután hivatalos kötelességei elszólítják, nem vezetheti a mai tanácskozásokat. Köszönetet mond a kongresszus tagjainak a buzgalomért, melyet kifejtettek, mert ha egyebet nem is tett volna, mint azt, hogy elfogadták az igazgatótanácsnak fontos propezióit, s a magyar színészetre nézve jelentékeny reformnak a központi irodának létesítését elhatározták, akkor is maradandó érdemeket szereztek magoknak. Most, mikor istenhozzádót mond a kongresszus tagjainak, reméli, hogy néhány hónap múlva újra találkozni fognak, mert akkor remélhetőleg megalakítják a központi irodát, s a választásokat megtarthatják. Ez alkalommal, midőn bucsut vesz a kongresszus tagjaitól, egy kérelemmel is járul hozzájuk. Mindenkinek jogában van az, hogy a központi igazgatótanács eljárását ellenőrizze, s kifogásokat emeljen ellene; szeretné azonban, hogyha ezeket a kifogásokat nem vinnék egyszerre a nyilvánosság elé, hanem az igazg. tanács elé terjesztenék. Van azonban még egy kérelme. Sokszor kifakadnak az igazgatótanács ellen azért, hogy ez folyvást csak a befizetéseket szorgalmazza. Legyenek meggyőződve mindannyian, hogy az igazgatótanács mikor ezt teszi, nem magára gondol s a behajtott pénzből bizonyára egyetlen krajczár sem vándorol az igazgatótanács tagjainak zsebébe. Ezek a kifakadások rosszul esnek neki, mert ha a befizetéseket szorgalmazza, ezt csak az egyesület tagjainak érdekében teszi. Még erélyesebb eljárásra lenne szükség, hogy a kitűzött cél elérését biztosítsák. Kérleme tehát az: hassanak oda a kongresszus tagjai saját körükben, hogy az igazg. tanács kíméltesse meg a támadásoktól. Ő számot vetett feladatával; felfogja a színészet kulturmisszióját és semmiféle kellemetlenség által nem engedje magát elriasztani. (Zajos éljenzés!) Ezzel azt hiszi, mindent elmondott, a mi a szíven felelt. Végül még egyszer istenhozzádót mondott a kongresszus tagjainak, mire zajos éljenzések közt elhagyta a termet.

Ezután a kérvények és indítványok tanulmányozására kiküldött bizottság tette meg jelentését. Szathmári Károlynak arra vonatkozó indítványát, hogy a kongresszus 2 évenként a vidéken és csak a harmadik évben tartassék Budapesten — elvetették. Vessellényi Antal kérvényének, hogy a színészegyesületbe, melyből 2 évvel ezelőtt kizárták — visszavegyék — helyet adtak. Fehérvári Antalnak 50 frt segélyt szavaztak meg oly feltétel mellett, hogy ha valamikor segélyezési sorozatba kerül, azt visszafizesse. Vad Pálné évi segélyét 50 frtről 80 frtra emelték. A bátyi Sándor özvegyének egyszer s mindenkorra 50 frtot szavaztak meg.

Ditrői Mór ismételtén felolvassa az igazgatótanács jelentésének Együdt Istvánnal vonatkozó részét, mire a gyűlés hosszabb diskussió

után azt határozta, hogy felhatalmazzák a közp. igazgató tanácsot, hogy arra az esetre, ha Együdt István árvának segélyre szüksége lenne, erre a célra — tekintetbe véve a debreczeni színház nyugdíjintézetét, továbbá a nemzeti és népszínházak által nyújtandó segélyezéseket — lehető összeget szavazzon meg.

Barta László életre való eszmét pendített meg. Ugy tapasztalta, hogy a magyar színészetet már évtizedek óta egy veszélyes, a nemzeti irányt veszélylyel fenyegető áramlat sodorja magával. A magyar színpadokon lábrakapott és divatosá vált az operette, mely ledér műfaj egy a közérkölciségre, mint a nemzeti drámákra káros hatással van. Szólv ebben egyenesen a magyar színészet existenciájának veszélyét látja. Tudja azt, hogy nem egy könnyen lehet egy társadalmi bajt orvosolni és egy erős áramlatot legyőzni, azt hiszi azonban, hogyha nemzeti bajok ellen a törvényhozás nemzeti övszerekkel élhet: akkor az igazgatótanács is gondoskodhatik olyan övszerekről, melyek egy a magyar színészet extenziáját alapjában veszélyeztető bajnak elejét vehetnek. Indítványt nem dolgozott ki, de felveti az eszmét és általánosságban indítványozza, hogy az igazgatótanács gondoljon arra, miképen lehetne az operette-áramlat ellen gátat emelni. Ajánlja indítványát a közp. igazgatótanács figyelmébe.

Feleki Miklós elnök elismeri, hogy bizony az operette-áramlat nagy fatalitást képez; véleménye szerint a kezdeményezésnek ismét a fővárosból kellene kiindulnia. Az igazg. tanács mindenestre figyelembe veszi az eszmét s a mit lehet, tenni is fog az indítvány értelmében.

Végül Feleky, miután a gyűlésnek egyéb tárgya nem volt, megköszönte a tagok buzgóságát s istenhozzádót mondva nekik, a gyűlést feloszlatta s ezzel a színészkongresszus véget ért.

A régi színészek multja és jelene.

Írta: Molnár György.

(Folytatás.)

Az osztrák már elkésett és én a kétszínű lobogó alatt szerencsémre nem szolgáltam eszközül, más népek leigázására vezetett légiók sakkfigurájának!

Thália fehér leple védett és betakart! Thália aranyos, tiszta szép alabastrom fényű zászlója hívott és én követtem. — mint a bethlehemi pásztorok, vándorok, az isten-emberhez vezető csillagot!

Eszmény volt a kiinduló pont és eszmény fogja lezárni az enyészetbe hulló életem végső pillantását is!

Vétettem, oh sokat vétettem eszményem ellen, és bár kínos vergődéssel usznom: kelle azon áradattal, melyet én a szegény, magára hagyott, söt üldözött, gyöngé erőmmel úgy sem tarthatam föl, de mindoukor és mindenképen arra törekedtem, hogy gátakat, zsilipeket vessek a rohanó ár elébe, melyek eszményemet, — a magyar dráma művészetet, a hullamok sírjába ne engedjék eltemetni!

De ha vétettem is eszményem ellen, csak iszonyu próbák után tevém ezt, még pedig csaknem emberi erőt felülmuló küzdelemmel és kitarással, midőn a kis budai népszínházban az egész első éven át az eredeti színirodalomnak adtam tért, ezt szolgáltam híven csapatommal!

Az időt akartam tulszárnyalni és nem gondoltam meg, hogy erre nem elég az én gyöngé erőm!

Ezekért levék színigazgatóvá és ezért nem volt időm, módóm és alkalmam, kiváló nagy művészsé fejlesztennem kétségtelemné vált színészi tehetségemet és a magam által nem is sejtett, csak bensőmben lappangó, talán írói képességeimet is.

Csoda-e. és valjon kritikailag is elítélhető-e, ha mi honvéd-gyerekek, hazánk sorsának a világi mezőkön való és nem is sejtett gyászos megoldása után, az aradi vértanúk szellemzárnyainak érintései alatt, Thália védpajzsa mögött a színpadon mindjárt nem a való művészetre gondoltunk, hanem a nemzetet éberben tartó politikai lelkesítésre, melyért épp úgy mint a harcmezőn, sőt még inkább, kitette magát a magyar színész a Bach-huszárok kinoztatásának?!

Melyik volt a nagyobb, a hősiesebb feláldozás? Nem lehet megítélni! 1849 őszétől, 1859 ik évig, — tehát egy évtizedig tartott e harc, mely a színpadról folyt és csupa odamenekeült honvédek által, a bebörtönözés és akasztáshoz oly igen is nagyon értő osztrákok ellen!

Művészet és minden háttérbe szorult e politikai idea, e nemzeti önfenntartásra ösztönző gondolat mellett! Egy nemzet, egy nép színészete sem merte ezt tenni soha, csak a magyar színészek!

(Folytatjuk.)

A régi s újabb iskola fogalma.

— Tanulmány. —

(Vége.)

S vajjon áll-e az, hogy az újabb iskola befolyása okozta, mikép a tragoediákban nem kiabálnak annyira a színészek?

Bizony ez is régi találmány! Lecouvreur Adrien regen feltalálta, mert fátýolozott hangja volt, s így e miatt ha akart volna is, még akkor sem kiabálhatott volna. Ő volt az első a francziánál, ki elvetette az éneklést a tragoediákban; s ő volt az első, ki azt is feltalálta, hogy az üres kiáltozás nem fejezi ki a szenvedélyeket.

De hát nem maga Shakspere írta elő mindazon szabályokat, miket sokan az újabb iskola vívmányának akarnak feltüntetni. Nem mondatja-e Hamlettel:

„Szavald a beszédet, kérlek, a mint én ejtém előtéd: lebegve a nyelven; mert ha oly teli szájjal mondod, mint sok színész, akár a város dobosa kiáltaná ki verseimet. Ne is fűrészd nagyon a levegőt kezdeddel, így; ha nem jártasd egészen finomul: mert a szenvedély valódi zuhataga, szélvésze, s mondhatnám forgószele közepett is, bizonyos mérsékletre kell törekedned és szert tenned, mi annak simaságot adjon. Oh, a lekem ficsarodik belé, ha egy tagbaszakadt, parókás fejű ficzkót hallok, hogyan tépi foszlányt, csupa rongyokká a szenvedélyt, csakhogy a földszint állók füleit megrepessze, kiknek nagyobb részét semmi egyéb nem érdeklí, mint a kimagyarázhatlan némajáték és zaj. Én az ilyen ficzkót megcsapatnám!

Lám, megcsapatna volna, hát ki meri a régi iskolát vadalni meg? — — — De menjünk tovább, mit mond a hangejtésre!

„Oh, vannak színészek, én is láttam játszani — s hallottam dicsérve, nagyon pedig, — kik, Isten bűnül ne vegye, se keresztény, se pogány, se általában ember hangejtését, taghordozását nem birva követni, úgy megdölyfösködtek, úgy megordítottak, hogy azt gondolám, a természet valamely napszámosa csinált embereket, de nem csinálta jól, oly vesztettül utánozták az emberi nemet.“

No már most azt kérdeim, ha ez a régi iskola, melyik az új iskola? — — — Oh sokat, nagyon sokat mond Shakespeare, mit az iskolátlan újskolásoknak szemelőtt kellene tartani!

Továbbá azt mondja a nagy brit költő:

„No meg, aki a bohócot játsza, ne mondjon többet, mint írva van neki; mert vannak azok közt is, kik magok nevetnek, hogy egy csapat bárgyu néző utának nevéssen; ha szinte a darabnak épen valamely fontos mozzanata forog is felett. Ez gyalázatoság és igen nyomoru becsvágyra mutat!“

Hány új komikusnak szól ez a régi lecke!

Kimutattam tehát hogy mindazon szabályok, miket a felületesek új vívmánynak fogadnak el, régiek s ezzel felbizonyítottam azt is, hogy az újabb iskolát egyedül az új anyagon lehet felállítani úgy, hogy az a régire semmiféle befolyással nem lehet.

„A színjáték feladata, — így írja Shakspere — most és eleitől fogva az volt és az marad, hogy tükört tartson mintegy a természetnek; hogy felmutassa az erénynek önábrázatát, a gúnynak önökéjét és maga az idő, a százd testének, tulajdon alakját és lenyomatát.“

A százd, az idő s vele együtt a színész elé irt anyag változhatik s fog is még változni ezután is; de a színművészet mégis ugyanaz marad, a szép s igaz érdekében kifejtendő, látás és hallás által észlelhető törekvés.

Kazaliczky Antal.

Fővárosi hírek.

— Greguss Ágost, a hírneves kritikus, a kitünő esztetik, és színműfordító, a magyar tud. akadémia igazgató tagja, a Kisfaludy-Társaság második elnöke stb. hosszas és kínos betegség után. decz. 14-én reggel 7 órakor, Budapesten, életének 57-ik évében meghalt. A hazai tudomány, irodalom és közelet egyik legkiválóbb alakját veszítette el benne. Béke poraira!

— „A kertészleány“ Lecoq legújabb operetteje, mely f. hó 16 ikára volt kitéve a budapesti népszínházban, nagy sikert ígér. A darabban Pálma y Ilka játsza a főszerepet; egy kettős alakot fog bemutatni, és 6 új kosztümben jelenik meg. — Egyúttal megemlítjük, hogy Pálma y Ilka szerdán kedélyes estélyt rendezett lakásán, melyre a népszínház több tagja és néhány hírlapíró is meg volt hívva. A multság kiválólag kirivradtig tartott.

Vidéki hírek.

— **A kolozsvári** nemzeti színház választmánya múlt pénteken tartott ülésében, az intendatúra leköszönése folytán megejtette az új választásokat. A színház adminisztratív vezetésével ezentúl is Korbuly Bogdán bízott meg, műszaki vezetővé pedig Szász Béla választott. A választmány továbbá kimondta, hogy jövő évi május 1-től kezdve a színház nem ad operettet, s ezáltal jelentékeny megtakarításokat remél elérni. Mint hírlak, az igazgatóság az operette helyett operát fog szervezni.

— **A temesvári** „Ferenz József” színház ünnepélyes megnyitása, igen díszes közönség jelenlétében, kizárólag magyar nyelven tartott előadással, decz. 10. mult vasárnap történt meg. A Gl. gyalogezred zenekara által előadott magyar nyitány elhangoztatva, fellebbent a függöny s vándor-diszletben allegória képletet következtek; borús és verőfényes tájak váltakozása után Buda várának feltűnő látképe jellemezte mintegy: „El magyar, áll Buda még!” Majd Hunyadi Margit lépett a színpadra, elszavalta Kis Józsefnek e célra írt pologját. A művészi szavaltat után a zenekarból óriási nagyságu pompás kettős babérkoszorut nyújtottak fel, melynek szalagján a felirat volt olvasható: „A magyar színművészetoltárára Temesvár közönsége 1882. deczember 9.” Majd a G a l l ő György népszínházi főegész által rendezett allegória következett, mely nagy tetszést aratott. Az allegória után a közönség Gallót hívta. Ez után Tóth Kálmán történeti vígjátéka „Király házasodik” került színpadra, melynek színvonalon álló előadásban. Az egyes szereplők, kivált mikor Mikó is, a közönség is kissé neki melegedtek, frentikus tapssal jutalmazták s gyakran nyílt színen is kihívták. A sikerért az elismerés Sz. Németh Józsefet (Kisköppai), Kissné (Camilla), Bácsot (Kont), Somogyit (I. Lajos), Lenárdné (királyné), Kükemezy Vilánt (Flori) Balásit (István bán), Szathmárit (Guido) és Mezeit (Balbo) illeti, kik a magyar színeszet sokat vitató reputációját fényesen helyreállították Temesváron. A darab után Rónaszékyné Vilma tapsvihár mellett énekelte magyar népdalokat. Ugy ezen alkalommal, mint a színműben előfordult hazafias szövegek után tüntető taps hangzott fel. Az előadás követő banketten a városi redoubtban Temesvár értelmiségének javarésze volt jelen. A zéles felköszöntők sorát Török polgármester nyitotta meg, éltetve Fellner építész, Gallót, Lehmann Mannsberger Jakab színgazgatót, Kiss Józsefet, Hunyadi Margitot s a társulat minden egyes tagját, kiket nemskora arad-temesvári színeszet gyánant remél üdvözölhetni. Utána Varjassy Árpád emelte poharát Török Jánosra, Strasser Albert szerkesztő az aradi művészekre. A lakoma reggeli 2 óra tájban ért véget.

— **Aradon**, a mult hó végén, jótékony célú műkedvelői előadás tartott a színházban. A program igen változatos és érdekes volt. Több előképet is mutattak be. Az első előképben, a lelkész dr. Kabdebó János ur személyesíté, ki a hányzor újra felhúzták a függönyt, mindig más arczjátékot mutatott, a mi nagy derűtséget keltett. Hoffmann Károlyné Lányos Ilka, a kedvezet színművésznő is fellépett, mint műkedvelő, a „Bol-dogtalan asszony” cz. magánjelenetben. Tüntetés-szerű ovációval fogadták s jelenése után, számtalanszor kitapsolták.

— **Vidéki** magyar színész Amerikában. Berzay Albert, ki mint segédszínész és tenor-kardalok hosszabb ideig működött a vidéki magyar színtársulatoknál, jelenleg New-Yorkban egy nagy kereskedőhöz könyvelője, a hol igen jól megy dolga. Ez év tavaszán vándorolt ki Amerikába.

— **Székesfehérvári** levelezőnk írja: Különös eset történt az általánosan kedvelt Nikó Lina jutalomjátékán. Valakinek érdekében lehetett, hogy a sokat emlegetett tüntetés elmaradjon. „A szegedi menyecske” került színpadra. A közönség a rossz idő daczára megtöltte a házat, s mikor Nikó Lina megjelent, hosszú taps és éljenzés hangzott fel, de nem volt sem koszoru, sem virágokréta. A közönség köréből a figyelmetlenségért, többen rosszalásukat nyilvánították. Hanem bezzeg kárpótlak Nikó Linát a Veres sapka előadásán. Megjelenésekor a közönség pompás elővirágkoszorúval, melyen kétféle színű atlasz-kelme volt és több virágokréttal, pályatársai pedig a színórpadlásról leeresztett koszorúval és virágosóval tüntették ki, mire a közönség zajos tapsokban tört ki. A pályatársak koszorúja fehér atlasz-kelmével volt átkötte. E fogadtatás bizonyítja, mennyire szeretik Nikó Linát Sz.-Fehérvárt. — Enyvári Sarolta javára Kis menyecske operette adatott. A közönség nagy számmal jelelt meg s a jutalmazandót csokrokkal és egy koszorúval lepte meg, melyen 18 méter rózsaszín atlasz-szalag volt köté. — Az előadásokat most már szép számmal látogatja a közönség. — Bérlet még sohasem sikerült annyira mint most, s ez a nemrég alakult „Színpartoló-egylet” érdeme, melynek tagjai házról-házra járva gyűjtötték a bérletet.

— **A temesvári** új színház barokk stílusban építve, három sor páholylyal, földszinti és karzati zártzsekekkel és ülőhelyekkel. Egy-egy sorban 25 páholy van és a színház összesen 1400 embert fogadhat magába. Tűzbiztonsági szempontból úgy lett intézkedve, hogy minden páholyosnak két rendes és két vész-kijárata van, tehát a karzati 4 rendes és két vész-kijárat-ral együtt összesen 10 rendes és 8 vész-kijárat. Ez utóbbiak különösen azért fontosak, mivel azokon kilépre, a közönség közvetlen a vasajtók és

külön tűzfal által elválasztott Rudolf-vendéglőbe jut, tehát a veszélyből kimenekül. A színház bel-seje izlésesen van díszítve, fehér alapon vörös bársony függönyökkel és kárpitokkal. A páholyok kényelmesek, és úgy alkották, hogy egyaránt jól láthatnak azok, a kik bennük ülnek, valamint a közönség is egész kényelmesen láthatja még a páholyok mélyében ülőket is. Az elegáns függő-ecillár 120 gázlámpa van alkalmazva. A tetőzet szép freskókkal van díszítve. A színpadi gépezet alkotója Galló; a díszleteket Lehmann festette, a vasfüggönyt Schwab budapesti műlakatos, a ter-veket pedig Fellner és Hellner szorgáltatták.

— **Szabadkán**, Dobocányi Gyula jutalom-játékául „Stern Izsák” került színpadra. Dobocányi kedvence a közönségnek, mely meg is mutatta, mert teljesen megtöltte a színházat s a jutalmazandót óriási tapsviharral fogadta. Coupletjei nagy tetszésben részesültek. — A „Két Rantzau” drámát kitűnő és élvezetes előadásban mutatta be a társulat. A „Szabadkai Ellenőr” így ír az előadásról: Geröfy Andor (Rantzau Jean) szerepét művésziileg adta. Már megjelenése és remek maszkirozásával tapsra ragadta műrtöz közönségünket. A sz-nvedélyes gyűlöletet mesterileg ábrázolta, különösen szépen sikerült azon jelenete midőn — mint megtört apa — testvére előtt megalázkodott. E jelenet a velökig hatott. Fehérvári Ottó (Rantzau Jaques) szépen domborította ki nehéz szerepét; nem tulzott, meglátszott minden mozdulatán, hogy szerepét kedvvel tanulmányozta. Takács Ádám (Florence) a nemes lelkű becsületes falusi tanító kitűnően adta. Mészáros Lajos (Georges, Jaques fia) jól alakított; a 4-ik felvonás végén, midőn atyjának kemény igazságokat mond, igazi benső hévvel emelte érvnyre szerepét. Lenkey az erdő-felügyelőt személyesítette s a szerepében előforduló dallamot meleg érzéssel énekelte. Kutassy Janka (Louisa, Jean leánya) a Rantzau gögött és macacsságot helyes színezéssel emelte ki. Kőmivesné (Florence neje) és Lubincz Julia (Juliette) szerepeiket szintén megfelelően oldották meg. — A „Két Rantzau” előadása színpadunkon oly sikert aratott, minőt mi évek hosszú során át egy francia műnél sem tapasztaltunk. Hisszük, hogy színészeink gyakrabban ismétlik e remek művet. Az előadás alkalmával a külső siker is teljes volt, mert a szereplők zajos tapsok és kihívásokban részesültek. — Szerdán, decz. 6-án közkívánatra másodsor: „A két Rantzau”. Az előadás ez este is nagy hatással folyt le.

— **Szerződöttük** Lévy János szerelmes és jellem színészt Völgyi György színgazgatóhoz; — Timárné Bóza énekesnőt Gaal Sándor színgazgatóhoz; — Kovács Laura szende színésznőt ugyanoda; — Kovácsné Teréz anya és társalgási színésznőt ugyanoda; — Eszéki Emma drámai és társalgási színésznőt Szegedi Mihály színgazgatóhoz f. évi deczember 1-től kezdve virágvasárnapig.

— **Ötszázadik előadás.** Tóth Béla színgazgató N.-Kanizsán, azon alkalomból, hogy mióta igazgató lett, 500 előadást tartott társulatával, egy kis ünnepélyt rendezett f. hó 8-án. Diszeldadással előadták a „Legény bolondja” népszínművet s előadás után az igazgató diszlakomát rendezett, mely a város néhány notabilitása részvéte mellett igen kedélyesen folyt le.

— **Jakab Lajos** a székesfehérvári színtársulat igazgatója, a virágvasárnap utáni idényre P o z s o n y b a n öhajt működni társulatával s e célból a napokban utazik Pozsonyba. Jakab oly jól szervezett kitűnő társulatot vitt magával Sz.-Fehérvárra, műsora oly kiváló színvonalon áll akár újdonságok, akár izlés tekintetében, hogy csak becsületesre válhatik. Melegen ajánljuk az intéző körök figyelmébe.

— **Locsarekné Gizella** jutalomjátéka Aradon fényesen sikerült. Az aradi „Alföld” így ír róla: Locsarekné el van ismerve mint az ország egyik legelső komikai színésznője s az ő játékaak hatása közvetlen és elmaradhatlan. Mihelyt a színen megjelenik, derűtségre hangolja a nézőt, kinek nem egy mesterileg kidolgozott alakítása él közönségünk emlékében. A Strauss „Furcsa háború”-ját adták s a nézőterem egészen megtelt díszes közönséggel, mely a jutalmazott kedvelt színésznőt tüntetészerű meleg fogadtatásban részesíté, mikor a második felvonás elején Artemisia katonás hercegu szerepében a színen megjelent. Miközben a színórpadról egy bordeau-vörös ruhakelmével átkötött pompás babérkoszorut eresztettek le a jutalmazott elé, annak lábaihoz az emeleti páholyok egyikéből két atlasz ruhakelmével átfont szép virágkoszoru röpült a színpadra, a földszinti páholyokból pedig virágosót szórtak a színpadra. Perczekig tartott, míg elcsöndesült a szívélyes taps, mely Locsarekné ismert első coupletje után is felzúdul s nem csillapodott le addig, míg nem ismételte az épp oly eredeti, mint ügyes jelenetet. Az előadás igen jó volt s a közönséget mindvégig jókedvben tartotta. — Az előadás jövedelméből felerészben

Locsarekné 154 frt 60 krt kapott. Ez volt az ideő a legnagyobb jutalomjáték.

— **Halálozás.** Wappensteinné Fáni, volt színházi karmester neje, ki már régebb idő óta elmebetegségben szenved, a mult héten a budapesti Rókus-kórházban, furdés közben leforráztatott, s ennek következtében meghalt. — Wappensteinnét, Geröfy Andor színgazgatót éveken át kegyelemből tartotta társulatánál; elmebetegsége miatt, vajmi kevés hasznát vehette még a jegyellenőrzésnél is, de nem küldé el, mert férjének megígérte halálos ágyánál, hogy a szerencsétlen asszonyt pártfogásába veszi; nem is hagyta el, de utóbbi hónapokban W.-né állapota oly rosszra fordult, hogy kénytelen volt Geröfy a Rókus-kórházba elhelyezni. — Béke poraira!

— **Nagy-Kanizsán**, Tóth Béla színtársulatánál, közelebb a „Kornevilli harangok” operette adatott. Az előadásról a „Zala” következőkép nyilatkozik: Ugy látszik kedvence darabja a társulatnak, miután a végig összehangzó, kerekded előadás valóban dícséretre vált az összes szereplőknek. — Kohay Etel (Zerpolette) elragadó hangulatában ezuttal kedveségének tetőpontjára emelkedett, hozzáadva még tisztán csengő hangját, mondhatni: gyöngyét képezé az általános sikernek. Erdey Bertaló (Zsermék) szintén kitűnő elismeréssel nyilatkozhatunk, valamint Kövessy Albeiről is (Gáspár) nehéz szerepében. Petőfiként: önkénytelen az ember, mindenre születik. Valóban, ahg hittük, hogy a tavasz-vidor komikus, a borongó ősz is oly élethíven személyesítke. Gratulálunk! Kovács Mór, Aranyosy J., Szabó Dani mind kifogástalanul játszottak. Közönség (elég sajnós) nem nagy számban.

— **Székesfehérvári hírek.** Benedek Gyula javára és Benedek Lajos, a budapesti nemzeti színház tagjának közreműködésével: „Mirabeau it-jusága” dráma került színpadra. A színház egészen megtelt; a jutalmazott rokonszenves fogadtatásban részesült. Az előadás folyamán egy a jutalmazott (Mirabeau) és Benedek Lajos vendég (Gensonné) valamint Maár Julia is (Sophie) gyakori tapsokban és kihívásokban részesültek szép játékuért. — Másnap „A miniszter előszobája” dramolet, „A hol mulatnak” vígjáték és „Galathea” operette adatott. Ezen est Megyeri D. esteje volt. Két nagy, egészen ellentétes szerepet mutatott be rövid időköz alatt, és miudgyik teljes elismerést érdemel. Az öreg Knabe Jeremiásban, mint a „Székesfehérvár és Vidéke” írja, a felvonás végén négyzer egymásután hívták a függöny elé. A vígjátékban Gastout remekül játszta és kitűnően tudta szerepét. A többi szereplők közül kiemelhetjük még: Maár Juliát, Bányonit, Havasi Jenőt és Munkácsiné csinos jelenségét. Az operettben Enyvári Sarolta, Nikó Lina és Nagy Pista érdemelnek dícséretet. — A színházi részvénytársaság egy színműbiraló bizottságot nevezett ki, melynek feladata megbírálni az előadandó darabokat. — Zichy Jenő gróf, 300 m. mázsa köszönet ajánlott fel, a színház fűtésére.

— **Czegléd** város előjárósága, a színházat szubvenzióval akarja segíyezni. Ezzel a tervvel komolyan foglalkoznak a városi tanács kebelében.

— **Nagyon helyesen.** Sidoli ezirkusza, mely jelenleg Milánóban van, Aradra készül a jövő nyáron. A városi tanács minapi ülésében tárgyalta, előadási engedély megnyerése iránt beadott kérvényét s azt határozta, hogy ha a helypénzen kívül a színházalapa 6 frtot és a szegényalapa is 6 frtot fizet előadásunkint, július és augusztus hónapokra megadatik neki a játszási engedély.

— **Besztercebányai**, kecskeméti, zombori és több vidéki hír, térhiány miatt jövő számba maradt.

Hirneves látványos új színmű!

A hamelni patkányfogó.

Regényes, látványos új színmű dalokkal, 3 felvonásban 8 képpel. Írta: Dr. Braun Gusztáv, zenéjét szerző: Hübnér-Trams. Fordították: Tátray Gyula és Báthory R. Mihály.

I. kép: Singuf Hunold, a vándor dalnok. II. kép: Rabláncz vagy 100 tallér. III. kép: Bor. dal és szerelem. IV. kép: A patkányok nagy ura. V. kép: Hameln város kupaktanácsa. VI. kép: A haragos hegy torka. VII. kép: A gyász- és az örömnapja. VIII. kép: A gyermekek világa. (Apotheosis.)

Előadták: Miklósy Gyula és Sághy Zsigmond színgazgató urak. Készülnek reá: Lászy Vilmos, Károlyi Lajos, Bogyó Alajos, Hegyi Gyula, Polgár Gyula és Gaal Sándor színgazgató urak.